

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

45 Atq[ue] cave quenquam palma linguáve ferire.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

C. XII. ¶ De confertis nec convivia facere, nec ante horam dici tertiam clericis comedere licet.

Item ex concilio Martini Papæ, c. 61. & 66.

Non a liceat sacerdotibus, vel clericis, sed nec religioſos laicos convivia facere de confertis. ¶ Nec oportet clericos, vel laicos religioſos ante ſacram horam dici tertiam inire convivia, nec aliquando clericos, niſi hymno dicto, comedere panem, & poſt cibos gratias auctori Deo referre.

Si ergo laici conſolationes damnabiles ſunt, multo magis ſacerdotibus imputantur ad gehemam. Venter enim pinguis (ut Hieronymus b ait) craſſum ſenſum generat: cum ſacerdotali ſenſu contra vigilare debeat, & tenuis: atque ideo edacitatis vitio obnoxii in ſacerdotes ungi non debent. Hi enim (ut ait Gregorius in moralibus) qui adhuc vitiorum bello ſubiacent, nequaquam per prædicationis uſum præſe magiſterio ceterarum debent.

DISTINCTIO XLV.

S Equitur c (non percufforem.) Non enim oportet episcopum ita eſſe iracundum, & perturbati ſenſus, ut percutiat, qui debet eſſe patienti: ſed ſequatur eum, qui doſum poſuit ad flagella.

C. I. ¶ Verborum correptione, non verberibus timeri debet episcopos.

Unde Gregorius ſcribit inſua episcopos Conſtantinopol. lib. 2. ep. 12. al. cap. 91.

Quid autem de episcopis, qui verberibus timeri volunt, canones dicant, bene fraternitas veſtra novit. Paſtores etenim facti ſumus, non percuffores: & egregius prædicator dicit, e [Argus, obſecra, inſere pa in omni patientia & doctrina.] Nova verò atque inaudita eſt iſta prædicatione, quæ verberibus exigit fidem.

C. II. ¶ De eodem.

Item in concilio Romano ſub Sylveſtro, c. 17.

Neminem ſi quiſquam peccantem clericum eade attingat, non præbyter, non diaconus, non episcopos clericum, vel ſervitorem eccleſiæ ad eadem perducatur. Sed ſi ita cauſa exigit clerici, triduo priveretur honore, ut poenitens redeat ad matrem eccleſiam.

C. III. ¶ Non aſperis, ſed blandis verbis, ad ſedem ſunt aliqui provocandi.

Item Gregorius Paſchaſto episcopos Neapol. lib. 11. ep. 15.

Quæ ſincera intentione extraneos à Chriſtiana religione ad fidem cupiunt rectam perducere, blandimentis non aſperitatibus debent ſtudere, ne quorum mentem reddita ad planum ratio poterat revocare, pellat procul adverſitas. Nam quicumque aliter agunt, & eos ſub hoc velamine à conſuetis ritibus ſui volunt cultura ſuſpendere, ſuas illi magis, quam Dei cauſas probantur attendere. ¶ Iudæi b ſiquidem Neapoli conſiſtentes queſti nobis ſunt, aſſerentes, quòd quidam eos à quibusdam feriæ ſuarum ſolemnitatibus irrationabiliter nitantur arcere, ne illis ſit licitum feſtivarum ſuarum ſolemnia colere, ſicut eis nunc uſque, & parentibus eorum longis retrò temporibus licuit obſervare. Quòd ſi ita ſe veritas habet, ſupervacua rei videtur operam dare. Nam quid utilitatis eſt, quando, etſi contra longum uſum fuerint veriti, ad fidem illis, & conversionem nihil proficit? Aut cur Iudæis, qualiter caeremonias ſuas celere debeant, regulas ponimus, ſi per hoc eos lucrari non poſſumus? Agendum ergo eſt, ut

a Burch. l. 2. c. 165. Ivo part. 6. cap. 216. cap. 66. b Ep. ad Neapolitanos. lib. 2. cap. 10. c 1. Tim. 3. & ubi gl. ordm. & Auſſen. ex Hieron. ad Oceanum. d In Diacon. lib. 9. cap. Polyc. lib. 4. tit. 9. e 2. Tim. 4. f Nemo. orig. g al. plane. h Ivo part. 3. cap. 129. i al. adhibere.

ratione potius, & manſuetudine provocati, ſequi nos velint, non fugere: ut eos, ex eorum codicibus oſtendentes, que dicimus, ad ſinum matris eccleſiæ Deo poſſimus adjuvante convertere. Itaque fraternitas tua eos monitis quidem, prout poterit, Deo adjuvante, ad convertendum accendat, & de ſuis illis ſolemnitatibus inquietari denique non permittat: ſed omnes feſtivities, feriæque ſuas, ſicut hætenus tam ipſi, quam parentes eorum per longa colentes retrò tempora tenuerunt, liberam habeant obſervandi, celebrandi; licentiam.

C. IIII. ¶ Non ſeſeritate, ſed benevolentia ſubditos prælati corripiant.

Item Gregorius IIII. in ep. ſubſcripta episcopos per Galliam, & Germaniam conſtituit.

Licet a plerumque accidant in ſacerdotibus, quæ ſunt reprehendenda, plus tamen erga corrigendos agat benevolentia, quam ſeveritas; plus cohortatio, quam comminatio b; plus charitas, quam poteſtas: cum nemo noſtrum ſine reprehensione, aut ſine peccato vivat. Nam ſi Dominus c ſtatim poſt trinam negationem beatorum Petrum Apoſtolum præceptorem noſtrum judicasset, non tantum ex eo fructus, ſicut fecit, recepiſſet. Expectandi ergo, atque corrigendi magis ſunt rectores eccleſiæ, quam ſtatim iudicandi: cum majora negotia, & difficiliore cauſarum exitus, ſanctorum patrum canones ſpiritu Dei conditi, & totius mundi reverentia conſecrati, jubeant ſub noſtra ſententia expectatione ſuſpendi, noſtroque moderamine ſuſtineri. Unde necesse eſt hæc, & alia eccleſiaſtica quæque negotia poſt multorum experimenta cauſarum ſollicitas perſpicere d, & diligentius præcaveri: quatenus per ſpiritum charitatis & pacis omnes materies ſcandalorum, & præſumptivorum invidiorum i atque oppreſſio ſimplicium ſtatutum de eccleſiis Domini auferantur. Et ſicut non vult quædam fratrum ſe aliorum iudicio prægravari, ita non audeat alii inferre, quòd ſibi non vult fieri. Iudæi non ſunt cogendi ad fidem, quam tamen ſi inviti ſuſceperunt, cogendi ſunt retinere.

i ¶ Invidiorum] In ep. ſubſcripta Gregorii IIII. (quæ eſt in ſp. memorato codice biſbibliothecæ Dominicanæ.) & ab aliquo vetuſtiori exemplaribus Gratiani legitur, Iudæorum.

C. V. ¶ Sicut non ſunt Iudæi ad fidem cogendi, ita nec converſi ab ea recedere permittuntur.

Unde in concilio Toletano 4. c. 36. ſtatutum eſt.

De e Iudæis autem præcipit ſancta ſynodus, nemini deinceps ad credendum vim inferri. [Cui ſi enim vult Deum, miſeretur, & quem vult, inducat.] Non enim tales inviti ſalvandi ſunt, ſed volentes, ut integra ſit forma juſtitia. Sicut enim homo proprii arbitrii voluntate ſerpenti obediens perit, ſic vocante ſe gratia Dei propriæ conversione homo quiſque credendi ſalvatur. Ergo non vi, ſed liberi arbitrii facultate convertantur, iudicandi ſunt, non potius impellendi. Qui autem jam pridem ad Chriſtianitatem coacti ſunt venire (ſicut factum eſt temporibus religioſiſſimi principis Siſebuti) quia jam conſtat eos ſacramentis divinis ſacrosanctos baptiſmi gratiam ſuſcepiſſe, & chriſtinate unitatis eſſe, & corporis, & ſanguinis Domini extiſſe participes, oportet, ut fidem, quam etiam vi, vel neceſſitate ſuſceperunt, tenere cogantur, ne nomen Domini blaſphemetur, & fides, quam ſuſceperunt, vilis, & contemptibilis habeatur.

a Inſiſt. ea. cap. licet. Ivo part. 5. cap. 262. b al. comminatio. c Math. 26. d præſcripta. orig. e Burch. lib. 2. cap. 77. Ivo part. 1. cap. 276. & part. 13. cap. 94. Panorm. lib. 1. cap. 170. f Rom. 10.

C. VI. *¶ Benevolentia plus quam severitas erga corrigendos agat.*
 Item Leo Papa, epist. 82. ad Anastasium Episcopum Thessalonicensem, c. 1.

Licet a nonnunquam accidant, quae in sacerdotibus sunt reprehendenda personis, plus tamen erga corrigendos agat benevolentia, quam severitas, plus cohortatio, quam comminatio, b plus charitas, quam potestas. Sed hi, qui quae sua sunt quarunt, non quae Iesu Christi, facile ab hac lege discernantur: & dum dominari magis, quam consulere subditis quarunt, placet honor, inflat superbia, & quod provifum est ad concordiam, tendit ad noxam.

C. VII. *¶ Deiciatur ab officio presbyter, & diaconus, & Episcopus verberibus timeri quarens.*

Item ex canone Apostolorum, cap. 28. iuxta primam versionem.

Episcopum, aut presbyterum, aut diaconum percutientem fideles delinquentes, aut infideles iniique agentes, & per huiusmodi violentem timeri, deici ab officio suo precipimus, quia nusquam nos docuit hoc Dominus. Econtrario vero ipse a cum percuteretur, non repercutiebat: cum malediceretur, non remaledicebat: cum pateretur, non comminabatur.

C. VIII. *¶ Non verberibus, sed verbis subditi Episcopi corripiant.*

Item ex concilio Ebraecensi 3, c. 6.

Cum beatus Apostolus e arguere, obsecrare, vel incipere in omni patientia precipiat, extra hanc doctrinam novimus quosdam ex fratribus tantis cadibus in honoratos subditos effervescente, quantas poterant latrocinantium promereri personarum. Et ideo, qui gradus jam ecclesiasticos meruerunt, id est, presbyteri, abbates, & levitae, qui exceptis gravioribus & mortalibus culpis, nullis debent verberibus subiacere, non est dignum, ut passim unusquisque prelatum honorabiliora membra sua, prout voluerit & ei placuerit, verberibus subiciat & dolori: ne dum incaute subditi percutitur membra, ipse quoque debitam sibi subditorum reverentiam subtrahat, iuxta illud, quod quidam sapiens dixit: [Leviter & castigatus reverentiam exhibet castiganti: asperitatis autem nimis increpatio nec correctionem recipit, nec salutem.] Et ideo, si quis aliter quam dictum est, praedictos honorabiles subditos, licentia perceptae potestatis elatus, malitia animi tantum, crediderit verberandos, iuxta modum verberum, quae intulerit, excommunicationis pariter & exilii sententiam sustinebit.

2 pars. Salomon vero contra admonet, dicens, h [Percutere filium tuum virga, & liberabis animam ejus morte.] Hinc B. Gregorius * scribit in dialogo, B. Benedictum quendam monachum virga percutiendū sanasse, quem crebra admonitione curatione non poterat. Hinc etiam Dominus i flagello facto de sinicula, male versante in templo flagellavit, & de orationis domo ejecit. Hinc etiam Apostolus & fornicatorem illum satana corporaliter vexandum tradidit: & magnum i illum corporali castitate damnavit. Hinc etiam in canonicis m, pueri qui ante rationales annos irrationabiliter versantur, verberibus castigari jubentur. Virgines quoque, stragionis veste deposita alin se copularint, ergastulii retrudi precipiuntur.

a sup. ea. cap. licet. Polyb. lib. 4. tit. 49. b al. commotro. c Anf. l. 6. c. 19. Polyb. 4. tit. 9. d 2. Petr. 2. e 2. Tim. 4. f sic in codice regio. g Leniter. orig. h Proverb. 23. * h. d. d. c. 4. i Ioan. 2. k 1. Cor. 5. l Act. 13. m Sirtium Papa epist. 1. cap. 6. l. 20. cap. 6. ad cap. 29. Job. pass. part. 2. cap. 3. la. reg. 4. p. 24.

C. IX. *¶ Disciplina non est servanda sine misericordia, nec misericordia sine disciplina.*
 Hinc etiam Gregorius in moralibus, 20. lib. part. 4. c. 6.

Disciplina, vel misericordia multum destituitur, si una sine altera teneatur. Sed circa subditos suos inesse rectoribus debet, & iuste consolans misericordia, & pie saeviens disciplina. Hinc est, quod semivivi illius vulneribus, qui a Samaritano a in stabulum ductus est, & vinum adhibetur, & oleum, ut per vinum mordeantur vulnera; per oleum foveantur: quatenus unusquisque, qui sanandis vulneribus praest, in vino morsum distractionis adhibeat, in oleo mollitiem pietatis: per vinum mundentur putrida, per oleum sananda foveantur. Miscenda est ergo lenitas cum severitate, faciendumque quoddam ex utraque temperamentum, ut neque multa asperitate exulcerentur subditi, neque nimia benignitate solvantur. Hoc nimirum illa tabernaculi b arca significat, in qua cum tabulis virga simul & manna est: quia cum scripturae sacrae scientia, in boni rectoris peccatore, si est virga distractionis, sit & manna dulcedinis. Hinc etiam David c ait: [Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.] Virga etenim percutimur, & baculo sustentamur. Si ergo est distractio virga, quae feriat, sit & consolatio baculi, quae sustentet. Sit itaque amor, sed non emolliens: sit rigor, sed non exasperans: sit zelus, sed non immoderate saeviens: sit pietas, sed non plus, quam expediat, parcens. Intueri libet in Moyse pectore misericordiam cum severitate sociatam. Videmus amantem pie & stricte saevientem.

Certe cum Israeliticus populus ante Dei oculos penè inveniabilem contraxisset offensam, ita ut ejus rector audiret: [Descende d, peccavit populus tuus.] ac si ei divina vox diceret: qui tali peccato lapsus est, jam meus non est, atque subingeret, Dimitte me, ut irascatur furor meus contra eos, & deleam eos, faciamque te in gentem magnam.] Ille semel & iterum pro populo, cui praerat, obicem se ad impetum Dei irascentis opponens, ait, [Aut dimitte eis hanc noxam: aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti.] Pensemus ergo, quibus visceribus eundem populum amavit, pro cuius vita de libro vitae deleri se petiit. Sed tamen iste, qui tanto ejus populi amore constringitur, contra ejus culpas pensamus, quanto zelo rectitudinis accendatur. Mox enim ut petitione prima, ne deleantur, culpa veniam obtinuit, ad eundem populum veniens, ait e, [Ponat vir gladium suum super femur suum: ire & redire de porta usque ad portam per medium castrorum, & occidat unusquisque fratrem, & amicum, & proximum suum: ceciderunt in die illo quasi viginti i tria milia hominum.] Ecce qui vitam omnium etiam cum sua morte petiit, paucorum vitam gladio extinxit. Intus arsit ignibus amoris: foris accensus est zelo severitatis. Tanta fuit pietas, ut se pro illis coram Domino morti offerre non dubitaret: tanta severitas, ut eos, quos divinitus feriri timuerat, ipse iudicii gladio feriret. Sic amavit eos, quibus praefuit, ut pro eis nec sibi parceret: & tamen delinquentes sic persecutus est, quos amavit, ut eos etiam Domino parcente prosterneret. Utrobique legatus fortis, utrobique mediator admirabilis, causam populi apud Deum precibus, causam Dei apud populum gladiis allegavit. Intus amans divina ira supplicando obstitit: foris saeviens culpam feriendo consumpsit. Succurrit citius omnibus, ostensa morte paucorum. Et idcirco omnipotens Deus fidelem famulum suum, citius exaudivit agentem pro populo; quia vidit, quid super populum acturus esset ipse pro Deo. In regimine

a Luc. 10. b Heb. 9. c Psal. 22. d Exod. 23. e Ibid.

ergo populi utrumque Moyses miscuit, ut nec disciplina deesset misericordiae, nec misericordia disciplinæ. Vnde hic quoque juxta utramque virtutem dicitur a, (Cognoscite rem quasi rex, circumstante exercitu, eram tamen mercenarius consolator.) Sedere quippe, circumstante exercitu, vigor est ac disciplina regiminis, mercenarium verò corda consolari, ministerium pietatis.

C. X. ¶ Viginti tria] Sic etiam legitur in codicibus B. Gregorij: sed in hebrais, paraphrasi Chaldaica, versione septuaginta, & vulgata, est: tria millia.

C. XI. ¶ Iuste judicans, misericordiam cum iustitia servat.

Item Augustinus in Enchiridio, 6. 72.

OMnis b, qui iuste judicat, statim in manu gestat, & in utroque penso iustitiam & misericordiam portat: sed per iustitiam reddit peccanti sententiam; per misericordiam, peccanti temperat poenam: ut iusto libramine quædam per æquitatem corrigat; quædam verò per miserationem indulgeat. Qui Dei iudicia oculis suis proponit, semper timens & tremens in omni negotio formidat, ne de iustitiæ tramite devians cadat, & unde non iustificatur, inde potius condemnetur.

C. XII. ¶ Qui remittit, & qui corripit, uterque miseretur.

Item Isidorus lib. 3. Sententiarum de summo bono, cap. 54.

ET qui emendat verberare, in quem potestas datur, vel coercet aliqua disciplina, & tamen peccatum ejus, quo ab illo laesus aut offensus est, dimittit ex corde, vel orat ut ei dimittatur, non solum in eo, quòd dimittit atque orat, verum etiam in eo, quòd corripit, & aliqua emendatoria poena plectit, elemosinam dat, quia misericordiam præstat. Multa enim bona præstantur invitis, quando eorum consulitur utilitati, non voluntati, quia sibi ipsi inveniuntur esse inimici.

C. XIII. ¶ De multiplici genere elemosinarum.

Sunt enim multa genera elemosinarum, de quibus Albinus dicitur.

Tria e sunt genera elemosinarum: una corporalis, egentem dare quicquid poteris: altera spiritalis, dimittere à quo laesus fueris: tertia, delinquentes corrigere, & errantes in viam reducere veritatis.

C. XIV. ¶ Elemosyna pecunia præfertur elemosyna cordis.

Item Augustinus, lib. 20. homil. homilia 6.

Dixi sunt elemosyna una cordis, altera pecunie. Elemosyna cordis est, dimittere ei, à quo laesus es. Nam dare aliquid indigenti aliquando quaeris, & non habes; indulge peccanti quantum volueris, redimat tibi. Elemosyna cordis multo major est, quam elemosyna corporis. Charitatis elemosyna sine substantia terrena sufficit sibi, illa verò quæ corporaliter datur, si non benigno corde tribuitur, omnino non sufficit.

3 ps. Ex his omnibus apparet, quòd nec lenitas mansuetudinis sine reformatione severitatis, nec zelus reformationis sine mansuetudine in prælati debet inveniri. Percussores ergo, qui præmissis auctoritatibus ab episcopali officio removeantur, non quilibet corporaliter flagellantes, sed præmissa mansuetudine ad verbera semper parati intelligendi sunt: qui per flagella non vitia corrigere, sed timere appetunt: quibus Ferrus scribit g, (Ne sitis dominantes in clero, sed forma facti gregis ex animo.)

a Job. 29. b Burch. d. 16. cap. 25. §. omnia. c 4. sentent. d. 15. d. Alcuinus. e Pann. d. 7. cap. 192. f Pann. d. 2. cap. 193. g. 1. Pet. 5.

C. XIV. ¶ Mansuetudo & districtio ab invicem non separantur. Hinc etiam Gregorius scribit in moralibus, l. 19. part. 4. c. 3. a

Sunt namque nonnulli ita districti, ut omnem etiam mansuetudinem benignitatis amittant: & sunt nonnulli ita mansueti, ut perdant districti jura regiminis. Vnde cunctis rectoribus utraque summopere sunt tenenda, ut nec in disciplina vigore benignitatem mansuetudinis, nec rursus mansuetudine districtiorem deserant disciplinam: quatenus nec à compassione pietatis obdurescant, cum contumaces corrigunt; nec disciplina vigore molliant, cum infirmiorum animos consolantur. Regat ergo disciplina vigor mansuetudinem, & mansuetudo ornet vigorem, & sic alterum commendetur ex altero, ut nec vigor sit tigridus, nec mansuetudo dissoluta.

C. XV. ¶ Vera iustitia misericordiam compatitur, delinquentibus indignatur.

Item homilia 24. in Evangelio.

Vera iustitia compassionem habet: falsa verò indignationem, quamvis & iusti solent recte peccatoribus dedignari. Sed aliud est, quòd agitur typho superbia; aliud, quòd zelo disciplinæ. Dedignantur enim, sed non dedignantur, & post pauca. At contra hi quòde falsa iustitia superbiere solent, ceteros quosque despiciunt, nulla infirmantibus misericordia condescendunt, & quo se peccatores esse non credunt, eo deterius peccatores fiunt.

C. XVI. ¶ Peccantes mansuetudine provocentur, non asperitate abiciantur.

Item Hieronymus d. ad c. 4. Thronorum.

Recedite, inquit, pollui; recedite, abite; nolite nos tangere: nolite in aliquo nobis communicare. Talis loquela non illuminat caecum, non sanat agrotum, non curat infirmum, sed magis occidit, atque in desperationem periclitatum mittit. Boni etenim rectores ex sua infirmitate aliorum infirmitates pensantes, magis per humilitatis & mansuetudinis levamentum student peccantes ab erroris laqueo ertere, quam per asperitatem in foveam perditionis nutantes propellere. Vnde doctor gentium s. (Filius sim, inquit, inferni infirmi.)

C. XVII. ¶ In populum ira Dei deservit, cum prædicator delinquentes palpavit, non corripit.

Item ex Origene, homilia 7. in Iosue.

Sed illud non otiose transmittendum est, quòd uno peccante ira Dei super omnem populum venit. Hoc quando accidit: quando sacerdotes, qui populo præsunt, erga delinquentes benigni videri volunt, & verentes peccantium linguas, ne forte male de eis loquantur, sacerdotalis severitatis immemores, nosunt complere quòd scriptum est, (Peccantem coram omnibus argue, ut ceteri timorem habeant.) & iterum h, (Austerius maluit ex vobis ipse,) nec zelo Dei succensum imitantur. Apostolum dicentem, (Tradidi huiusmodi hominem Sathana in interitum carnis, ut spiritus servus fiat.) Neque illud Evangelii implere student, ut si viderint peccantem, primo secreta conveniant: post etiam duobus, vel tribus adhibitis k; quòd si contempserit, & post hæc ecclesiæ correctione non fuerit emendatus, de ecclesiâ expulsum velut gentilem habeant, ac publicanum: sed dum uni parcat, universæ ecclesiæ moluntur interitum. Quæ est bonitas? quæ ista misericordia? uni par-

a In cap. 29. Job. cap. 16. h iustitia. orig. e al. indignantur. d Rab. an. suat, non Hieron. commentarii. Thron. 4. e Esa. 52. f 1. Cor. 9. g 1. Tim. 5. h Ibid. i Matt. 18. k al. arbitrio.

cere, & omnes in discrimen adducere: Polluitur enim ex uno peccatore populus. Sicut ex una ove morbida universus grex inficitur, sic uno fornicatore, vel alio quocumque scelus committente, plebs universa polluitur.

Hinc etiam alibi a dicitur: [Reclonon subditus pietas matrem, disciplina vero patrem excolat.]

4 pars. ¶ Percussor quoque dicitur, qui sermone inutili infirmorum conscientiam vulnerat.

C. XVIII. ¶ Qui sermone incauto conscientiam percussit infirmorum, percussor vocatur.

Unde Anacletus Papa epist. 2. ad Episcopos Italiae.

Sane percussor ille dicitur doctor, qui sermone inutili conscientiam percussit infirmorum. Ideo tenere vos, & omnes fideles oportet cum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sit consolari in doctrina sana, & contradicentes redarguere, & recte viventes, atque rectam fidem tuentes, consolidare.

DISTINCTIO XLVI.

1 Equitur b [Non litigiosum.] Nihil est enim impudentius arrogantia rusticorum, qui garrulitatem auditorum putant, & parati ad lites, in subditos turbidi inmanes: quod ex arrogantia & superbia provenire manifestum est.

C. I. ¶ Arrogantes nesciunt inferre humiliter quae docent.

Unde Gregorius scribit in moralibus, lib. 23. par. 5. c. 12. ad c. 33. lob.

Hoc habet proprium doctrina arrogantium, ut humiliter nesciant inferre quod docent: & recta, quae sapiunt, recte ministrare non possunt. In verbis enim eorum proditor, quod cum docent, quasi in quodam sibi videntur sublimitatis culmine residere: eosque quos docent, ut longè infra se positos, veluti in imo respiciunt, e quibus non consulendo loqui, sed vix dominando dignantur. Recte autem his per prophetam Dominus dicit d. [Vos autem cum austeritate imperabatis eis, & cum potentia.] Cum austeritate enim & potentia imperant, qui subditos suos non tranquille ratiocinando corrigere, sed asperè inflectere dominando festinant. At contra vera doctrina tanto vehementius hoc elationis vitium fugit per cogitationem e, quanto ardentius verborum suorum jaculis ipsum magistrum elationis inflequitur. Cavet enim, ne cum magis elatis moribus praedicet, quem in corde audientium lacris sermonibus inflectatur.

2 pars. Ecce, quare litigiosi prohibentur in Episcopos ordinari. Est & alia causa huius prohibitionis. Litigiosi namque, vel adulationibus animae principum sibi conciliant, vel fratribus suis detrahendo, infamia notam ingerunt, vel inter fratres discordiam seminando, seditionem nunquam facere cessant: quae omnia in praesenti damnabilia esse probantur.

C. II. ¶ Deo qui peccatoribus adulantur.

Unde Gregorius scribit in moralibus, lib. 18. par. 4. cap. 3. ad cap. 27. lob.

Vnt nonnulli, qui dum malefacta hominum laudibus efferunt, augment quae increpare debuerunt. Hinc enim per prophetam dicitur: [Ve f qui consuevit pulvillus sub omni cubito manus, & faciant verticalia sub capite universae aetatis.] Ad hoc quippe pulvillus ponitur, ut mollius quiescat. Quisquis ergo male agentibus adulatur, pulvillum sub capite vel cubito jacentis ponit, ut qui corripit ex culpa debuerat, in eo stultus laudibus mollior quiescat. ¶ Hinc rursus scriptum est: [Ipse g edificabat parietem, illi autem livebant eum.] Parietis

a Greg. pasto. 2. p. c. 6. b 1. ad Tim. 3. & ibi glossa ordin. c Ansel. ex Hieronym. in epistol. ad Oceanum. d al. despicunt. e Ezech. 34. f al. cognationem. g Ezech. 13. h Ibidem.

quippe nomine, peccati durtia designatur. Edificare ergo parietem, est contra se quempiam obstacula peccati construere. Sed parietem liniunt, qui peccata perperantibus adulantur, ut quod illi perverse agentes adificiant, ipsi adulantes quasi nitidum reddant. ¶ Sed sanctus vir sicut mala de bonis non estimat, ita judicare bona de malis recusat, dicens a. [Nisi a me, us juslos vos judicem: donec deficiam, non recedam ab innocentem mea.]

C. III. ¶ Adulator, vel proditor clericus ab officio degradetur.

Hinc etiam in concilio Carthaginensi 4. c. 58. legitur.

Clericus b, qui adulationibus & proditiionibus vacare deprehenditur, ab officio degradetur.

C. IV. ¶ Excommunicatur ab Episcopo qui fratribus non probanda obijciunt.

Item ex eodem concilio, c. 59.

Accusatores fratrum Episcopos excommunicet, qui non probanda fratribus obijciunt 1. Et si emendaverint vitium, recipiant eos ad communionem, non ad clerum.

1 ¶ Qui non probanda fratribus obijciunt. Verba ista neque in originali, neque in multis Gratiani antiquis codicibus habentur.

C. V. ¶ Removeatur ab officio clericus maledicus, furvus, & fratrum profectibus invidens non propeverat.

Item ex eodem concilio, c. 57.

Rabrica hac pertinet simul ad hoc caput, & ad duo sequentia.

Clericus c maledicus (maximè in sacerdotibus) cogatur ad postulandam veniam; si noluerit, degradetur: nec unquam ad officium absque satisfactione revocetur.

C. VI. ¶ De eodem.

Item ex eodem concilio, cap. 60.

Clericum d scurrilem, & verbis turpibus joculariorem, ab officio retrahendum censemus.

C. VII. ¶ De eodem.

Item ex eodem, c. 54.

Clericus e invidens fratrum profectibus, donec in vitio est, non promoveatur.

C. VIII. ¶ Non sunt ordinandi, qui seditionibus vacant.

Item ex eodem, c. 67.

Seditionarios f statuiamus nunquam ordinandos clericos, sicut nec usurarios, nec injuriarum suarum ultores.

C. IX. ¶ Usurus exigere clericis minime licet.

Item ex concilio Leodicensi, c. 5.

Non g licet foenerari ministris altaris, vel in sacerdotali ordine constitutis, vel usuras, vel lucra, quae seculi b dicuntur, accipere.

C. X. ¶ Nec suo nomine, nec alieno clericus foenerator existat.

Item Leo Papa Episcopus per Campaniam, epist. 1. cap. 4.

Sicut i non suo, ita nec alieno nomine aliquis clericorum exercere foenus attentet. Indecens est enim, crimen suum commodis alienis impendere. Foenus autem hoc solum aspicere k & exercere debemus, ut qui his misericorditer tribuimus, ab eo Domino, qui multipliciter, & in perpetuum mansura tribuit, recipere valeamus.

a Job. 27. b Burd. 2. c. 176. Ivo p. 6. c. 267. Pam. l. 3. cap. 173. c Burd. 1. c. 66. Ivo p. 11. c. 11. & p. 13. c. 66. Ansel. l. 7. c. 163. d Burd. l. 2. c. 172. Ivo p. 6. c. 263 & p. 11. c. 79. Pam. l. 3. c. 172. e Burd. l. 2. c. 176. Ivo p. 6. cap. 31. Agath. conc. c. 69. f Burd. l. 2. c. 17. Ivo p. 6. c. 36. g Ansel. 7. c. 110. h al. seculi. i Burd. l. 2. c. 17. Ivo p. 6. c. 66. k al. accipere.

etiam... non... iminis... sunt te... n man... pietatis... discipli... conf... nem, &... mmen... etudo

b de... pecca... pho su... r e et... contra... uo quo... delcen... detierum

molito... unicare... agro... que in... im re... penfan... vamen... quam... es pro... inquit

od uno... Hoc... lo pr... eren... oquan... com... bus ar... Auster... nitantur... em Sa... Neque... peccan... uobus... post hac... ecclesia... um: &... interi... ni par...

ab. m... Tinen... 4... Matu...

0216